

Ženíjní zabezpečení boje tankové divize

Navazují několika zkušenostmi z oblasti ženíjního zabezpečení boje tankové divize na článek pplk. ing. Miroslava KURKY, který všeobecně shrnuje zkušenosti z rozhodovacího procesu a řízení bojové činnosti. V souladu s tímto článkem člením i otázky ženíjního zabezpečení v časovém sledu.

Ženíjní zabezpečení přesunu tankové divize

Při organizaci ženíjního zabezpečení přesunu jsme vycházeli z ustanovení předpisu Vševojsk-2-2, čl. 6, 48 a 49. U všech pluků i u divize byl organizován OZP ve složení a s materiálním vybavením, které umožňuje organizace ženíjního vojska. Divizní OZP ve složení žkr bez mostních tanků nebyl zesilován zemními stroji, protože v daných zimních podmínkách buldozer, dopravovaný na podvalníku, nestačí tempu bojové techniky.

V souhlase s rozhodnutím velitele divize, zabezpečit divizním OZP přesun hlavních sil divize na čáru zasazení, musel OZP projet napříč výchozím prostorem divize. Aby zaujal své místo před výchozí čarou, aniž by rušil nebo sám byl zpomalován řadícími se pochodovými proudy, byly mu uloženy úkoly předběžným nařizením, které obsahovalo nezbytné údaje k jeho začlenění do pochodové sestavy i počáteční činnost. Při výběru místa jeho začlenění do proudů divize nebyl doceněn vliv civilního provozu v raní špičce. Nadměrná šířka jeho vozidel nepříznivě zdržovala civilní provoz a posléze i jeho zařazení na pochodovou osu.

Protože velitel OZP nedostal pro krátkost doby přesné časové údaje a nebylo povoleno rádiové spojení, musel uskutečnit dohovor s velitelem pluku, za jehož předvojem se pohyboval. Poněvadž velitelem OZP byl určen velitel žkr během pochodu, podařilo se mu uskutečnit dohovor a zařadit se do pochodové sestavy jen s velkým úsilím.

Při přesunu v civilním prostoru byla činnost OZP omezena na vytyčování objížděk, které si vynutila „zničení“ některých objektů na pochodové ose. OZP zabezpečil přesun až na čáru rozvinutí do praporečnických proudů, kde ve skrytu vyčkal dalších rozkazů.

Při přesunu musely pochodové proudy překonat vodní překážku. Při rozhodování, tj. v době, kdy prvosledové divize vedly boj na vodní překážce, bylo uvažováno o nejméně příznivé variantě, o zničení stálého mostu. Na druhé pochodové ose byla vyčleněna pontonová rota posílená ženíjní četou (pontonová rota nemá v míru dostatek sil zřídít mostové přepraviště) a 1/4 soupravy PMS s obsluhou z prostředků armády a předsunula se na čelo pochodového proudy. Toto řešení v době, kdy přišla zpráva o zničení stálého mostu se projevilo jako výhodné. Pontonová jednotka byla téměř s 90 minutovým náskokem předsunuta k řece. Měla dostatek času ke stavbě v noci (před rozedněním) a grafikon pochodu nebyl narušen. Podobné řešení by jistě bylo výhodné i v případě, že stálý most by byl zničen již za přesunu. Zdržení pochodových proudů nepřesáhne v tomto případě dobu potřebnou ke zřízení mostového pře-

praviště. Je nutné podotknout, že divizi po zasazení do splnění úkolu dne nečekal násilný přechod, do dalšího dne boje existovala možnost manévru přepravními prostředky.

Protože pontonová rota byla více než z poloviny doplněna čtyři měsíce před uskutečněním cvičení (termín cvičení byl znám dva měsíce předem), bylo pro ni kromě normálního výcviku naplánováno 14t denní soustředění k zdokonalení ve stavbě mostu ve dne i v noci a na jeho závěr ženijní taktické cvičení. Cvičení potvrdilo, že rota získala dostatek znalostí a zkušeností. Ani společná stavba s cizí jednotkou neměla negativní vliv na splnění úkolu.

Zasazení divize a vedení útočného boje

Divize byla z pochodové sestavy do praporečnických proudů rozvinuta v daném případě s využitím stále komunikační sítě. V únosném (zmrzlém) terénu nečinilo tankovým jednotkám rozvinutí do bojové sestavy bez terénních úprav potíže. Stojí snad jen za zmínku důležitost výběru vhodné čáry zasazení s ohledem na terénní podmínky.

K udržení pohyblivosti skupiny velitele divize, který velel zasazovaným plukům z předem stanoveného velitelského stanoviště, byl počet vozidel skupiny omezen (zkušenost ze štábního nácviku). Proto rádiová stanice ženijního náčelníka zůstala na VS. Rozkaz k zásahu divizního POZ musel být nejprve předán na VS a odtud POZ. S výhodou byl použit krátký signál otevřenou řečí, známý všem ženijním důstojníkům, protože bez dešifrování mohl být předán dále. Otázka velení ženijním odřadům v tomto období (velení z PVS) není dosud uspokojivěřešena. Při současném počtu rádiových prostředků, jedno z míst velení nemá prostředek k okamžitému a přímému předávání rozkazů ženijním odřadům. Při vedení útočného boje byly úkolovány i ostatní odřady ženijního zabezpečení.

OZP při zabezpečování přesunu po divizní ose musel v rozpětí 4 km dvakrát uskutečnit stavbu 21m mostu ze soupravy MS. Při dodržení časových norem pro stavbu nepřekročilo tempo postupu OZP 2 km/h. Na postup druhého sledu a divizních útvarů nemělo nízké tempo OZP vliv. Z toho vyplývá, že v období vedení bojové činnosti může OZP v určitých situacích uskutečňovat rozsáhlejší úpravy z místního materiálu, za účelem ušetření normovaných prostředků.

Ze ženijní zálohy bylo vyčlenováno ženijní jádro ZUO. Vyčlenění a vybavení jednotky proběhlo rychle a organizovaně.

I když pro ZUO bývá jednotka předurčena, nebylo možné ji pro různost úkolů, které může ženijní záloha v průběhu bojové činnosti plnit, jednoznačně vybavit jen pro činnost v ZUO. Jednotku i materiál je nutné předurčit a při plnění jiných úkolů ženijního zabezpečení brát předurčení v úvahu. Musí se počítat s určitým minimálním časem na sestavení a odeslání jednotky do ZUO.

Přechod části sil divize do dočasné obrany

Plánování přechodu do dočasné obrany zahájil štáb divize včas, byl dostatek času k předání rozkazů plukům. Nařízení ženijního náčelníka k přechodu do obrany bylo plukům doručeno a byly v něm stanoveny úkoly ženijního zabezpečení. K budování okopů pro tanky ve věžovém postavení a velitelského stanoviště byly plukům přiděleny zemní stroje (rypadlo, buldozery). V tomto případě nebyl doceněn příliš velký rozdíl povětrnostních a terénních podmínek na předním okraji oproti podmínkám na VS divize. Ženijní stroje nebyly schopny překonat zledovatělá svahy, musely uskutečnit zdoluhavý manévr a tak došlo k jejich pozdnímu zasazení.

Ani velitelé vševojskových útvarů nevěnovali budování obrany dostatečnou pozornost, nebyly vytvořeny organizační ani materiální podmínky (nedostatek nářadí). Také únava vojáků z předešlých dnů měla svůj vliv na snížení pracovních výkonů. Ukázalo se, že ani krátké ženijní nářadí (polní skládací lopatky) není dost vhodné pro těžký terén. Ocelové listy lopatek se značně zdeformovaly a část jich nebyla schopna dalšího použití.

V otázkách budování obrany, zejména možnostech skrytí a ukrytí živé síly a techniky, nejsou jednotné názory mezi vševojskovými a ženijními funkcionáři. Budování obrany je společnou věcí všech velitelů i odborných náčelníků a nemůže být výhradně záležitostí ženijních náčelníků.

Ženijní jednotky při přechodu do obrany měly za úkol připravit komunikační směry k ničení. Potvrdilo se v praxi, že proces rozhodování, průzkumu a přípravy dokumentace je příliš zdoluhavý, že na vlastní přípravu k ničení zbývá minimum času a ve snaze splnit úkol snižuje se nepřipustně kvalita prací. V kalkulacích se nedostatečně bere v úvahu postupné ubývání sil, které vytváří rozdílové hlídky. Ani mnohým velitelům nejsou dostatečně známy otázky součinnosti se vševojskovými jednotkami.

V době přípravy a uskutečnění přesunu při zákazu rádiového spojení je velmi značně omezena možnost velet ženijním odřadům. Je možné využít odposlechu spojení pořádkové a regulační služby z pohyblivých rádiových stanic. Zprávy jsou jen jednostranné, je proto vhodné, aby ženijním odřadům v těchto situacích veleli zástupci velitele ženijního praporu, kteří mají větší zkušenosti a předpoklady orientovat se ve složitých situacích a uskutečňovat součinnost se vševojskovými útvary. Z tohoto hlediska se ukázalo výhodné volit při přechodu řeky čáru kontrolních propuštěcích míst současně jako regulační čáru, čímž byl udržován přehled o průjezdu jednotek.

Jak již bylo hodnoceno v předchozím článku, hovorové tabulky k velení ženijním odřadům jsou příliš složité a těžkopádné.

Větší zájem bude nutné věnovat plánování a budování obrany, aby přechod do obrany byl skutečně rychlý, organizovaný s využitím všech dostupných prostředků k jejímu budování. Otázky obrany a jejího budování nejsou dosud chápány jednotně.

Ženijní jednotky v součinnostních cvičeních, zejména jejich velitelé, získávají nezbytné zkušenosti z organizace ženijního zabezpečení vševojskových útvarů, které jim nemohou poskytnout samotná odborná taktická cvičení.